

gen katona tette feleslegessé és vetette ki helyéről a végbeli szegénylegényt. Az adók a háború miatt egyre nőttek. A dohány — a bécsi kassza javára — állami monopollá vált. A pénz nemes fémtartalma egyre csökkent, a romlott pénzt pedig mindenki köteles volt elfogadni — csak az idegen állam idegen adóbeszedői nem fogadták el — adóba — ezt a pénzt. Az idegen bizottságok kényszersorozásokat tartottak — de pénz segítségével ki lehetett bújni a kötelezettség alól. A pénz a bécsi kasszába folyt.

Igy erősödött a jobbágy idegengyűlölete. Egészen más okokból ugyan, de a birtokos is gyűlölte — nem az idegent, de az udvart, amely idegen volt. Sőt helyenként az úr érdeke teljességében fedte a jobbágy érdekét. Így pl. a devalváció és adókérdésben. Hiszen a felhígitott pénzt a birtokos is kénytelen volt elfogadni, akár jobbágyától is, viszont a nagyobb állami adó, ha nem jelenti egyúttal a jobbágy nagyobb jövedelmét is, amint-hogy egyáltalán nem jelentette, feltétlenül arra vezet, hogy a jobbágy kevesebbet tud szolgáltatni földesurának. 1695 óta forradalmi a hangulat az országban, a bújdosók tulajdonképpen már harcban is állnak és úrgyűlölet és osztrákgyűlölet hevíti őket. Hogy milyen irányt vesznek a dolgok azon fordul meg, mit tesz majd a nemes. Jobbágya ellen vonul-e hareba — vagy pedig jobbágya élére áll!?

Lőrinc Péter

Ezerkilencszáznegyvenegy

I.

*Szabadon szállnék felhők fölött, mint a madár
és átrepülném az egész életet,
beszívnám minden sejtembe az élest,
a földet, a vizet és szeretetet
sugároznék ki, mint a nap.*

*Gyógyító kezemmel gyilkolnám a halált
és építeném az embert, az újat, a nagyot,
nem volna percem, amikor megnyugszom
és nem volna beteg többé, sem halott.*

*Ezer utam volna, én mindet megjárnam,
elnyomott erők törnének előre.*

*mert volna hazám, apám és barátom
és volna szerelmem gyermekhez és nőre.*

*Igy testem durva terhét cipelem
vagy lekemmél küzdök önmagamban,
vagy fogvacogva fajtámat szegyenlem
és rab vagyok künn is a szabadban.*

*Tudásom, erőm, agyamban, kezemben
tétlenül oszlik és emberek halnak,
kórok pusztítanak, éhség és szegénység*

*és gyilkos kezek fegyvert forgatnak,
Csak a biztos tudat, mely még fenntart, vezet;
emberszeretetem és roppant nagy vágyam,
húszonöt évemmel, hogy én megérem
s kiállom a harcot a nagy újvilágban.*

II.

Hozzád szólok most, ki nőm voltál s barátom,
együtt kerestük egykor sötétben az utat,
hisz nélküled nem tudnék szeretni,
átlépni ezer gátláson, elfeledni multat,
ki olyan vagy, mint én, korlátlan es háborgó végig,
az élettel is úgy játszol, mint én:
mindég a magasba törve a célig, az égig.
Most is, hogy szétváltunk s küzdünk tovább ketten,
szerelmem hozzád nagy s olthatatlan vágyam,
hogy az utat hozzád vissza megtaláljam
s egyek legyünk egymásért, a célért, szilárdan
és teremtsünk nagy, erős utódokat.
Amiért elmentél, amiért nem hívtalak vissza
apró, mérges, szúrós tövisek, emlékek,
egy régi világ bűnös gyermekkora —
apák, anyák, nevelők, regények,
osztályunk régi mocskos erkölcei.
De mi mások leszünk, szabadok és ujak
és ha ezer lánc köt bennünket a multhoz,
széttörjük mindet, építjük világunk,
utat törünk magunknak az úthoz.
Mert egymás nélkül megbotlunk, elesünk,
kar a karba öltve, ketten, az út könnyebb,
hozzád szólok most, ki nőm voltál s barátom,
sohasem válok meg emlékedtől s Tőled.

III.

Mi vagyunk a kő, amelyből híd épül,
mi vagyunk az erő, amitől lánc reped,
mi vagyunk a jelen holnapravállása,
mi vagyunk agy és vér, izom és kezek,
mi vagyunk milliók élni akarása.
Bennünk van még a mult rothadása.
de erjedő szesz lesz, új anyag és erő,
semmi sem vész el e nagy változásban,
a halál is bölcső, a harc is teremtő
és új alap látszik a nagy szakadásban.
Mi tudjuk legjobban korunk bölcsességét,
értünk dolgozik az agy és a munka,
minden lépés nekünk gyümölcsözők,
minden ujszülött hozzánk jön, utunkra,
mert miénk a jövő.
Neked is testvér, mi vagyunk a megváltó,
ki most imára kulcsolód a kezed,
rajtad, hogyha nem segít az isten
s kenyeret kér asszonyod, gyermeked.
Jér hozzánk, mert nálunk a kenyér,
Ezerkilencszáznegyvenegy,
megint egy esztendő.

ATLASZ JÁNOS.